

Marcin Cholewa, Marek Gilski

Hierarchia prawd a 'patrocinia' maryjne

Salvatoris Mater 13/1/2, 287-300

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MISCELLANEA

Współczesne próby ujmowania prawd wiary w perspektywie historyzbowczej i kontekstualnej pozwalają stopniowo wyzwalać teologię z ujęć fragmentarycznych, wyizolowanych, zacieśnionych do poszczególnych traktatów. Wielki wkład w takie myślenie miała soborowa idea hierarchii prawd skłaniająca do widzenia prawd wiary w perspektywie całości doktryny chrześcijańskiej. Zagadnienie hierarchiczności prawd na dobre zadomowiło się w dokumentach Kościoła. Rodzi się jednak pytanie, w jakiej mierze przenika ono do działalności duszpasterskiej.

Stosunkowo często we współczesnej teologii mamy do czynienia z zastosowaniem zasady hierarchii prawd do mariologii czy eklezjologii. Jej zastosowanie przejawia się w wielu dziedzinach, a mianowicie w teologii, duszpasterstwie, duchowości, ewangelizacji oraz w ekumenizmie¹. Warto jednak zbadać, w jakiej mierze soborowa hierarchia prawd znajduje przełożenie na bardzo praktyczną sferę związaną z kultem, a zwłaszcza na nadawanie parafiom tytułów. Celem obecnego artykułu jest odpowiedź na pytanie, w jakim stopniu zasada hierarchii prawd znajduje odzwierciedlenie w wybieraniu dla parafii patrona. Odpowiedź na tak postawiony problem zostanie sformułowana w oparciu o analizę *patrociniów* Archidiecezji Krakowskiej.

Ks. Marcin Cholewa
Ks. Marek Gilski

Hierarchia prawd a *patrocinia* maryjne

SALVATORIS MATER
13(2011) nr 1-2, 287-300

1. Hierarchia prawd w perspektywie mariologii

Chociaż zasada hierarchii prawd została sformułowana w Dekrecie o Ekumenizmie, co w naturalny sposób każe ją łączyć z zagadnieniami związanymi z poszukiwaniem jedności chrześcijan, to jednak już pięć lat po Soborze Watykańskim II pojawia się jej praktyczne zastosowanie do mariologii. W sformułowanych przez Sekretariat ds. Jedności Chrześcijan *Refleksjach i wskazaniach odnośnie do dialogu ekumenicznego* (1970 r.) pojawia się praktyczna próba harmonizacji dogmatów maryjnych z najważniejszymi prawdami wiary: *Tak w życiu całego Kościoła, jak i w jego nauczaniu nie wszystko przedstawia się na tej samej płaszczyźnie; z pew-*

¹ S. PAWŁOWSKI, *Zasada hierarchii prawd wiary. Studium ekumeniczno-dogmatyczne na podstawie najnowszej myśli teologicznej* (1984-2003), Wyd. KUL, Lublin 2004, 303-304.

nością wszystkie prawdy objawione wymagają tego samego przyzwolenia wiary, lecz stosownie do mniejszej lub większej bliskości do podstawy objawionego misterium mają one różny wzajemny do siebie stosunek i różne odniesienia między sobą. Np. dogmat Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny, którego nie wolno oddzielać od tego, co Sobór w Efezie ogłosił o Maryi Matce Boga, zakłada, jeśli ma być właściwie rozumiany, w autentycznym życiu wiary, dogmat o łasce, z którym jest związany i który z konieczności opiera się na zbawczym Wcieleniu Słowa².

Ten tekst wydaje się najbardziej znaczącą aplikacją hierarchii prawd do mariologii i ukazaniem zarówno Bożego macierzyństwa, Wcielenia, jak i dogmatu o łasce jako fundamentu dla nauki o Niepokalanym Poczęciu Maryi. W tym kontekście prawda o Theotokos jawi się jako bardziej podstawowa w stosunku do dogmatu o Niepokalanym Poczęciu. Warto podkreślić, że zagadnienie hierarchiczności sytuuje się tutaj na dwóch płaszczyznach: życia i nauczania Kościoła, co skłania do poszukiwania praktycznych wyrazów hierarchii prawd nie tylko w teorii, ale i w praktyce Kościoła.

Chociaż liczne późniejsze dokumenty przywołują wielokrotnie zasadę hierarchii prawd³, to jednak trudno w nich znaleźć jakiegokolwiek praktyczne przełożenie na mariologię. Dlatego też istnieje konieczność odwołania się do refleksji teologów, którzy zgodnie przyznają Bożemu macierzyństwu Maryi pierwszorzędną znaczenie w stosunku do innych dogmatów maryjnych⁴.

Najbardziej znaczący w kwestii kultu maryjnego posoborowy dokument (*Marialis cultus*), chociaż nie zawiera teoretycznej refleksji nad hierarchią prawd, to jednak wydaje się ją realizować w praktyce. Za-

² SEKRETARIAT DS. JEDNOŚCI CHRZEŚCIJAN, *Refleksje i wskazania odnośnie do dialogu ekumenicznego. Dokument roboczy do dyspozycji władz kościelnych celem konkretnego zastosowania „Dekretu o ekumenizmie”*, w: *Ut unum. Dokumenty Kościoła katolickiego na temat ekumenizmu*, red. S.C. NAPIÓRKOWSKI, Lublin 1982, 156.

³ CONGREGATIO PRO CLERICIS, *Directorium Catechisticum Generale*, AAS 64(1972) 123; KONGREGACJA NAUKI WIARY, *Deklaracja o katolickiej doktrynie o Kościele przeciw niektórym współczesnym błędom „Mysterium Ecclesiae*, w: *W trosce o pełnię wiary. Dokumenty Kongregacji Nauki Wiary 1966-1994*, red. Z. ZIMOWSKI, J. KRÓLIKOWSKI, Tarnów 1995, 59; JAN PAWEŁ II, *Encyklika „Ut unum sint” Ojca Świętego Jana Pawła II o działalności ekumenicznej*, Poznań 1995, 91.

⁴ Por. S.C. NAPIÓRKOWSKI, *O właściwe pojęcie Bogarodzicy w pobożności katolickiej. Pytania o hierarchię prawd*, w: *Maryja w tajemnicy Chrystusa*, red. S.C. NAPIÓRKOWSKI, S. LONGOSZ, Wyd. Ojców Franciszkanów, Niepokalanów 1982, 191; W. SIWAK, *Fiat mihi secundum verbum tuum. Maryja w Tajemnicy Wcielenia według Jana Pawła II*, Lublin 2001, 268; S. PAWŁOWSKI, *Zasada hierarchii prawd wiary...*, 283.

równoległość wymienionych zasad odnowy kultu maryjnego, refleksja nad kalendarzem liturgicznym, obszary życia Maryi, które należy naśladować, jak i wykaz błędów rzutują na priorytety w budowaniu relacji z Matką Pana.

Wymienione w pierwszym rzędzie zasady: trynitarna, chrystologiczna i pneumatologiczna⁵ sugerują postrzeganie Maryi przede wszystkim w perspektywie Wcielenia, a co za tym idzie, koncentrują się na Jej Bożym macierzyństwie jako na prawdzie o kluczowym znaczeniu.

Chociaż adhortacja prezentuje kalendarz liturgiczny w oparciu o kryterium formalne (uroczystości, święta, wspomnienia lokalne, wspomnienia dowolne), to jednak daje się w niej zauważyć również kryterium treściowe. Już na wstępie deklaruje ona postulat ścisłego związania tajemnicy Chrystusa ze wspominaniem Jego Matki⁶. Chociaż przedstawienie poszczególnych uroczystości rozpoczyna się od Niepokalanego Poczęcia, to jednak uroczystość ta usytuowana jest w perspektywie całego adwentu jako oczekiwania Maryi na przyjście na świat Zbawiciela⁷. Zaprezentowane cztery uroczystości (Niepokalane Poczęcie, Bożej Rodzicielki, Zwiastowanie Pańskie, Wniebowzięcie) mają najwyższą rangę liturgiczną⁸ i są odzwierciedleniem dogmatów maryjnych⁹. *Marialis cultus* przy ich charakterystyce nie pozostawia wątpliwości, że priorytet przynależy prawdzie o Theotokos.

Przywołując mniejsze święta, adhortacja podkreśla znaczenie tych zbawczych wydarzeń, w których Najświętsza Maryja Panna ściśłą więzią jednoczy się ze swoim Synem¹⁰. Chodzi o następujące święta: Narodzenia Najświętszej Maryi Panny (8 września), Nawiedzenia św. Elżbiety (31 maja) oraz wspomnienie Matki Boskiej Bolesnej (15 września). Obok tych trzech dodatkowo umieszcza jeszcze święto Ofiarowania Pańskiego (2 lutego). Głównym kryterium, które pozwala papieżowi wyodrębnić te święta i wspomnienia, jest kryterium związku Maryi z Chrystusem.

Paweł VI przedstawia wspomnienia lokalne w następującym porządku¹¹: wspomnienia, które opierając się na motywach kultu lokalnego, szerzej się przyjęły i u bardzo wielu wzbudziły zainteresowanie (Najświętszej Maryi Panny z Lourdes, Poświęcenie Bazyliki Najświęt-

⁵ MC 25-27.

⁶ TAMŻE, 2.

⁷ TAMŻE, 3-4.

⁸ TAMŻE, 6.

⁹ Papież (MC 6) charakteryzuje wspomnienie Najświętszej Maryi Dziewicy Królowej jako „święteczne przedłużenie” Uroczystości Wniebowzięcia.

¹⁰ MC 7.

¹¹ TAMŻE, 8-9.

szej Maryi Panny), wspomnienia, które początkowo były obchodzone przez poszczególne rodziny zakonne, obecnie jednak wskutek większego upowszechnienia mogą być nazywane prawdziwie kościelnymi (Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel, Najświętszej Maryi Panny Różańcowej), wspomnienia, które – pomijając element apokryficzny – zawierają treści o dużej wartości przykładu i podtrzymują czcigodne tradycje właściwe głównie dla ludzi Wschodu (Ofiarowanie Najświętszej Maryi Panny), lub są wyrazem dążeń, jakie zaznaczyły się w pobożności naszych czasów (Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny). Na samym końcu, wśród wspomnień dowolnych, adhortacja wymienia Wspomnienie Najświętszej Maryi Panny w sobotę.

Prezentując Maryję jako wzór do naśladowania, Paweł VI koncentruje się na tekstach biblijnych, przyznając priorytet słowu Bożemu ponad wszelkimi innymi źródłami¹².

Przestrzegając przed błędami w kulcie Maryi¹³, papież odrzuca wszystko, co mogłoby zaciemnić cały Jej wizerunek ukazany w Ewangelii. Przesadne szukanie nowości, lekceważenie prawdy historycznej na korzyść legend i fałszu oraz obca duchowi Ewangelii przesadna uczuciowość – to zagrożenia, które poprzez odchodzenie od ewangelicznego obrazu wypaczają kult maryjny. Kryterium wierności Ewangelii wydaje się być w tym kontekście kluczowe dla zachowania właściwej miary w czci Matki Chrystusa.

Marialis cultus wydaje się wskazywać na dwa ważne kryteria hierarchii prawd maryjnych: związek Matki z Synem, który zyskuje swoje apogeum w prawdzie o Bożym macierzyństwie Maryi, oraz kryterium wierności Ewangelii.

2. *Patrocinia* maryjne w Archidiecezji Krakowskiej

Ponizej zestawione zostały *patrocinia* maryjne Archidiecezji Krakowskiej¹⁴. Wzięto pod uwagę tylko obecny stan *patrociniiów*. W roku 2010 ogólna liczba dedykowanych kościołów parafialnych w Archidiecezji Krakowskiej wyniosła 440, w tym 145 parafii maryjnych¹⁵.

¹² TAMŻE, 16-21.

¹³ TAMŻE, 38.

¹⁴ Na podstawie *Informatora Archidiecezji Krakowskiej 2009/2010*, Kraków 2009.

¹⁵ W zestawieniu pominięto inne kościoły oraz kaplice (kościół rektoralne, kościoły i kaplice zakonne i in.). Wzięto pod uwagę także tylko obecny obszar Archidiecezji Krakowskiej.

Patrocinia podzielone zostały według dwóch kryteriów. Pierwsze, treściowe, uwzględnia poszczególne kategorie maryjne: (1) wezwania dogmatyczne, np. Niepokalane Poczęcie NMP; (2) ewangeliczne, np. Nawiedzenie NMP; (3) dewocyjne, np. MB Różańcowa; (4) związane z przywilejami maryjnymi, np. MB Łaskawa; (5) nawiązujące do miejsc kultu, np. MB Częstochowska i (6) szczególnego orędownictwa, np. Królowa Korony Polskiej¹⁶.

Drugie kryterium podziału ma charakter historyczny. Tu punktem granicznym stał się Sobór Watykański II oraz ogłoszenie przez Pawła VI adhortacji *Marialis cultus*, o kulcie Najświętszej Maryi Panny (2 II 1974), te dwa momenty niezwykle istotne z punktu widzenia mariologii i kultu maryjnego.

W tabeli nr 1 przedstawiono liczbę i procent *patrocinio*w Archidiecezji Krakowskiej w czterech głównych kategoriach: Bóg, Maryja, aniołowie i święci.

Tabela 1. Liczba i procent *patrocinio*w Archidiecezji Krakowskiej w poszczególnych kategoriach¹⁷

Lp.	Kategoria dedykacji parafii	Liczba parafii			%		
		ogółem	przed Vat. II	po Vat. II	ogółem	przed Vat. II	po Vat. II
1.	Bóg	84	39	45	19	15	24
2.	Maryja	145	67	78	33	27	42
3.	Aniołowie	8	8	0	2	3	0
4.	Święci	204	140	64	46	55	34

Zestawienia zawarte w tabeli nr 1 pozwalają na wyciągnięcie kilku interesujących wniosków i wskazanie pewnych tendencji występujących w *patrocinia*ch.

1) W Archidiecezji Krakowskiej najwięcej kościołów parafialnych dedykowanych jest świętym, tak przed, jak i po Soborze Watykańskim II. Na ogólną liczbę 440 kościołów dedykowanych świętym jest aż 204, co stanowi 46% ogółu. Odnośnie do tych *patrocinio*w da się zauważyć tendencję zniżkową. I tak, przed Vaticanum II takich dedykacji było

¹⁶ A. WITKOWSKA, *Titulus Ecclesiae. Wezwania współczesnych kościołów katedralnych w Polsce*, Instytut wydawniczy PAX, Warszawa 1999, 57-58.

¹⁷ J. MIECZKOWSKI, M. GILSKI, M. CHOLEWA, *Hierarchia prawd a patroni kościołów* (art. w druku).

140, co stanowi 55% ogółu, wobec 64 dedykacji po Soborze, co stanowi tylko 34% posoborowych dedykacji.

2) Drugie miejsce pod względem liczby dedykacji zajmują kościoły poświęcone Matce Bożej. Jest ich łącznie 145, co stanowi 33% ogółu. Tu z kolei mamy do czynienia z tendencją zwykłą. Po Soborze Watykańskim II Matce Bożej dedykowano 78 kościołów, co stanowi 42% dedykacji posoborowych, wobec 67 dedykacji przedsoborowych, co daje 27% dedykacji przedsoborowych.

3) Trzecie miejsce pod względem liczby zajmują kościoły, których *patrocinia* ujęte zostały w kategorii „Bóg”. Jest ich 84, co stanowi 19% wszystkich dedykacji. I w tym przypadku tendencja jest zwykła. Po Soborze mamy do czynienia z 45 dedykacjami wobec 39 dedykacji przedsoborowych, co daje odpowiednio 24% i 15%.

4) Niemal całkowity zanik *patrocinii* związanych z aniołami wydaje się być znakiem słabnięcia ich kultu. Jest to sygnał pewnego braku komplementarności w kulcie. Świadczyłoby to o tym, że prawda o życiu i misji aniołów nie tylko schodzi na dalszy plan, ale nawet zanika w świadomości wierzących.

W tabeli nr 2 zestawiono liczbę i procent erygowanych parafii w latach 1944-1994. Podzielono je na dwie kategorie: „maryjne” i „pozostałe”. W zestawieniu uwzględniono także trzy okresy ważne z punktu widzenia mariologii: 1) lata 1944-1963 – dwie dekady poprzedzające wskazania soborowe; 2) lata 1964-1973 – dekada, w której przedstawiono wskazania soborowe i ukazała się adhortacja *Marialis cultus*; 3) lata 1974-1993 – dwie dekady po ukazaniu się ważnych dokumentów z punktu widzenia mariologii i kultu maryjnego.

Tabela 2. Liczba erygowanych parafii w latach 1944-1994

Lp.	Lata erekcji	Liczba erygowanych parafii		%	
		maryjnych	pozostałych	maryjnych	pozostałych
	1944-1963	14	13	52	48
	1964-1973	1	2	33	67
	1974-1993	53	72	42	58

Jak wynika z tabeli nr 2, czas Soboru oraz lata po *Marialis cultus*, wpłynęły na zmniejszenie liczby kościołów dedykowanych Maryi, z 52% przed soborem do 42% po ukazaniu się *Marialis cultus*.

W tabeli nr 3 zestawiono liczbę poszczególnych *patrocinii* maryjnych należących, ze względu na czas ich erekcji, do pierwszego i czwartego kwartyła¹⁸. Chodziło o porównanie poszczególnych rodzajów wezwań maryjnych stosowanych najdawniej i współcześnie.

Tabela 3. Wezwania parafii maryjnych w 1 i 4 kwartyłu

	Wezwanie parafii	Liczba parafii		Wezwanie parafii	Liczba parafii
I kwartył	Narodzenia	10	IV kwartył	Częstochowskiej	7
	Wniebowzięcia	7		Różańcowej	5
	Nawiedzenia	6		Fatimskiej	4
	Królowej Polski	3		Nieustającej Pomocy	4
	Nieustającej Pomocy	2		Królowej Polski	3
	Opieki	2		Matki Kościoła	2
	Niepokalanego Poczęcia	1		Wniebowzięcia	2
	Ofiarowania	1		Nawiedzenia	2
	Najświętszego Imienia	1		Pocieszenia	2
	Pocieszenia	1		Szkaplerznej	1
	Macierzyństwa	1		Ostrobramskiej	1
	Wspomożenia Wiernych	1		Wspomożenia Wiernych	1
					Narodzenia
			Bolesnej	1	

Zestawienia zawarte w tabeli nr 3 pozwalają na wyciągnięcie kilku interesujących wniosków.

1) Dominujące tytuły najdawniej erygowanych parafii maryjnych to: Narodzenia, Wniebowzięcia i Nawiedzenia, a zatem tytuły z kategorii biblijnej i dogmatycznej. Spośród zaś najnowszych erekcji najczę-

¹⁸ Kwartył – ćwiartka. Dla wskazania istniejących tendencji można wszystkie elementy grupy podzielić na cztery równe liczbowo kategorie (odpowiednio cztery kwartyły). W tym przypadku elementy należące do grupy (*patrocinia*) ułożone były w kolejności lat erekcji. Porównanie 1 z 4 kwartyłem wskazuje na to, jakie tendencje w nadawaniu tytułów parafiom maryjnym miały miejsce najdawniej i współcześnie.

ściej pojawiające się tytuły to: Matki Bożej Częstochowskiej, Różańcowej, Fatimskiej i Nieustającej Pomocy, czyli tytuły z kategorii dewocyjnej i związanej z przywilejami maryjnymi.

2) Widoczna jest tendencja do odchodzenia od tytułów dogmatycznych i biblijnych na rzecz tytułów związanych z kultem. To zaś wyraźnie idzie pod prąd zaleceniom sformułowanym w *Marialis cultus* i nie współgra z zasadą hierarchii prawd.

3) Zastanawia też fakt, że więcej jest parafii dedykowanych Wniebowzięciu NMP przed ogłoszeniem dogmatu, niż po wydanym orzeczeniu (1 XI 1950, bulla - *Munificentissimus Deus*).

W tabeli nr 4 ujęto uroczystości, święta, wspomnienia obowiązkowe i wspomnienia dowolne poświęcone Maryi w Archidiecezji Krakowskiej¹⁹.

Tabela 4. Uroczystości, święta, wspomnienia obowiązkowe i wspomnienia dowolne poświęcone Maryi w Archidiecezji Krakowskiej

Lp.	Uroczystości	Święta	Wspomnienia obowiązkowe	Wspomnienia dowolne
1	Niepokalanego Poczęcia NMP	Świętej Rodziny	Niepokalanego Serca NMP	NMP z Guadelupe
2	Świętej Bożej Rodzicielki Maryi	Ofiarowania Pańskiego	NMP z Góry Karmel	NMP z Lourdes
3	Wniebowzięcia NMP	Nawiedzenia NMP	Ofiarowania NMP	NMP z Fatimy
4	NMP Królowej Polski	Narodzenia NMP	NMP Królowej	Rocznica pośw. rzymskiej Bazyliki NMP
5	NMP Częstochowskiej	NMP Matki Kościoła	NMP Bolesnej	Najświętszego Imienia Maryi
6	Zwiastowania Pańskiego	NMP Kalwaryjskiej	NMP Różańcowej	MB Miłosierdzia

Jak wynika z tabeli nr 4, uroczystości, święta i wspomnienia odzwierciedlają hierarchię prawd i odpowiadają sformułowaniom zawartym w *Marialis cultus*.

W tabeli nr 5 ujęto liczbowe i procentowe zestawienie maryjnych dedykacji parafii w Archidiecezji Krakowskiej.

¹⁹ *Kalendarz Liturgiczny Archidiecezji Krakowskiej 2010*, Kraków 2009.

Tabela 5. Liczbowe i procentowe zestawienie maryjnych dedykacji parafii w Archidiecezji Krakowskiej

Lp.	Dedykacja parafii	Liczba parafii			%		
		przed Vat. II	po Vat. II	ogółem	przed Vat. II	po Vat. II	ogółem
1.	Narodzenia NMP	10	1	11	15	1	8
2.	MB Królowej Polski	10	9	19	15	12	13
3.	Wniebowzięcia NMP	8	3	11	12	4	8
4.	Nawiedzenia NMP	7	3	10	10	4	7
5.	MB Nieustającej Pomocy	5	9	14	7	12	10
6.	MB Częstochowskiej	4	10	14	6	13	10
7.	Niepokalanego Serca NMP	4	0	4	6	0	3
8.	MB Wspomożenie Wiernych	3	2	5	4	3	3
9.	Niepokalanego Poczęcia NMP	2	0	2	3	0	1
10.	Najświętszego Imienia Maryi	2	0	2	3	0	1
11.	Opieki MB	2	0	2	3	0	1
12.	Ofiarowania NMP	1	0	1	1	0	1
13.	MB Królowej Aniołów	1	0	1	1	0	1
14.	MB Różańcowej	1	6	7	1	8	5
15.	MB Ostrobramskiej	1	2	3	1	3	3
16.	MB Pocieszenia	1	4	5	1	5	3
17.	MB z Lourdes	1	0	1	1	0	1
18.	Niepokalanej Objawiającej Cudowny Medalik	1	0	1	1	0	1
19.	MB Dobrej Rady	1	0	1	1	0	1
20.	MB Zwycięskiej	1	0	1	1	0	1
21.	Macierzyństwa NMP	1	0	1	1	0	1
22.	MB Anielskiej	0	2	2	0	3	1
23.	MB Szkaplerznej	0	3	3	0	4	3
24.	MB Królowej Rodzin	0	1	1	0	1	1
25.	NMP Matki Kościoła	0	6	6	0	8	4
26.	Zwiastowania Pańskiego	0	1	1	0	1	1

Patrząc na zestawienie zawarte w tabeli nr 5, można wyciągnąć kilka wniosków.

1) W tysiącletniej praktyce *patrociniów* w Archidiecezji Krakowskiej na szczególne podkreślenie zasługuje szeroka paleta tytułów parafii maryjnych (33 różne tytuły).

2) Ze zrozumiałych względów najczęściej reprezentowane jest polskie wezwanie (MB Królowej Polski), liczne zarówno w przedpoborowych, jak i posoborowych dedykacjach.

3) Zastanawia jednak mała obecność takich tytułów jak: MB Królowej, Matki Zbawiciela czy MB Bolesnej, które *Marialis cultus* wymienia wśród najbardziej istotnych.

W tabeli nr 6 zestawiono liczbę erygowanych parafii w Archidiecezji Krakowskiej posiadających wezwania dogmatyczne.

Tabela 6. Wezwania dogmatyczne

Dogmat	Liczba erygowanych parafii
Wniebowzięcie	11
Niepokalane Poczęcie	2
Trwałe Dziewictwo	0 (51-NMP)
Boże Macierzyństwo	0 (91-NMP)

Jak wynika z tabeli nr 6, spośród czterech dogmatów maryjnych w *patrociniach* wprost zostały ujęte tylko dwa najpóźniej ogłoszone (Niepokalane Poczęcie, Pius IX, 8 XII 1854, bulla - *Ineffabilis Deus*; Wniebowzięcie, Pius XII, 1 XI 1950, bulla - *Munificentissimus Deus*), przy czym zdecydowana większość dotyczy Wniebowzięcia Maryi (11), przy 2 dedykowanych Niepokalanemu Poczęciu. Warto w tym kontekście spojrzeć na lata erekcji tych parafii: Niepokalane Poczęcie – 1758 i 1940; Wniebowzięcie – 1223, 1234, XIII w., XIII w., 1325, 1386, XIV w., 1953, 1982, 1992, 2001.

Zastanawia brak obecności w *patrociniach* wprost wyraźnych dwóch dogmatów maryjnych (Boże macierzyństwo i trwałe dziewictwo). Pojawiają się w nich tylko w kontekście, np.: Matka Boża (MB) Częstochowska lub Najświętsza Maryja Panna (NMP) Królowa Polski. Tytuł „Matka Boża” w połączeniu z innymi tytułami pojawia się 91 razy, a zwrot „Najświętsza Maryja Panna” z innymi tytułami występuje 51 razy. Oba

tytuły nawiązują do najstarszych dogmatów maryjnych, a mianowicie Bożego macierzyństwa i trwałego dziewictwa.

W tabeli nr 7 zestawiono liczbę erygowanych parafii w Archidiecezji Krakowskiej posiadających wezwania ewangeliczne.

Tabela 7. Wezwania ewangeliczne

Wezwanie ewangeliczne	Liczba erygowanych parafii
Narodzenie ¹	11
Nawiedzenie	9
Imię Maryi	2
Macierzyństwo	1
Matka Zbawiciela	1
Ofiarowanie	1

Jak wynika z tabeli nr 7 dominujące *potrocinia* maryjne w tej kategorii to Narodzenie (11) i Nawiedzenie (9).

W tabeli nr 8 zestawiono liczbę erygowanych parafii w Archidiecezji Krakowskiej posiadających wezwania dewocyjne.

Tabela 8. Wezwania dewocyjne

Wezwanie dewocyjne	Liczba erygowanych parafii
Różańcowa	7
Szkaplerzna	3
Objawiająca Cudowny Medalik	1

Jak wynika z tabeli nr 8, dwa główne wezwania dewocyjne to Matka Boża Różańcowa (7) i Szkaplerzna (3).

W tabeli nr 9 zestawiono liczbę erygowanych parafii w Archidiecezji Krakowskiej posiadających wezwania związane z przywilejami maryjnymi.

Tabela 9. Wezwania związane z przywilejami maryjnymi

Wezwania związane z przywilejami Maryi	Liczba erygowanych parafii
Nieustającej Pomocy	12
Niepokalane Serce	8
Pocieszenia	5
Opieka	2
Bolesna	2
Królowa	2
Dobrej Rady	1
Zwycięska	1

Jak wynika z tabeli nr 9, najczęściej stosowane wezwania dewocyjne to: Nieustającej Pomocy (12) oraz Niepokalanego Serca Maryi (8).

W tabeli nr 10 zestawiono liczbę erygowanych parafii w Archidiecezji Krakowskiej posiadających wezwania nawiązujące do miejsc kultu.

Tabela 10. Wezwania nawiązujące do miejsc kultu

Wezwania nawiązujące do miejsc kultu	Liczba erygowanych parafii
Częstochowska	14
Fatimska	5
Ostrobramska	3
Saletyńska	1
z Lourdes	1
Śnieżna	1

Jak wynika z tabeli nr 10, wśród wezwań nawiązujących do miejsc kultu, zdecydowanie dominuje Częstochowa (14), często pojawiają się także Fatima (5) oraz wileńska Ostra Brama (3).

W tabeli nr 11 zestawiono liczbę erygowanych parafii w Archidiecezji Krakowskiej posiadających wezwania nawiązujące do szczególnego orędownictwa Maryi.